

Uudet keinot metsä- ja vesialueiden kestävän virkistys- ja matkailukäytön kehittämiseksi ja turvaamiseksi (VirKein)

19.1.2018 | Liisa Tyrväinen, tutkimusprofessori
Luonnonvarakeskus

Virkein –hankkeen lähtökohtia

- Luontoon perustuviin matkailu-, hyvinvointi- ja virkistyspalveluihin liittyy merkittäviä kasvumahdollisuuksia.
- Luontomatkailu ja virkistyskäyttö työllistävät Suomessa arviolta 33 800 henkilöä (10 % biotalouden työllistävydestä, Tilastokeskus).
- Sektorin kehittämistä ja yhteisen vision luomista hankaloittavat tietopohjan hajanaisuus ja puutteellisuus.
 - Luontomatkailu ja virkistyskäyttö ovat usean ministeriön ja elinkeinosektorin toiminta-alueita.
 - Puutteellinen sektorin tilastointi ja seuranta

Virkein –hankkeen lähtökohtia

- Sektorin toiminnan perusta on monimuotoinen ja kaunis luontoympäristö, johon usein liittyy myös kulttuurisia arvoja.
 - Ympäristön heikko laatu voi haitata luontomatkailun kehittymistä tai virkistyskäyttöä.
 - Metsä- ja vesialueiden kasvava talouskäyttö vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen ja maisemaan.
 - Julkisen sektorin varat rajalliset ->yksityisectorille tarvitaan kannustimia ja yhteistyömalleja luontoarvojen vaalimiseen
 - Tarve lisätä luonnonvara-alan sekä matkailu- ja virkistyspalvelujen tuottajien välistä vuoropuhelua.

Luontomatkailun liiketoiminnan nykytila

- Kasvu liittyy yksityisten pk-yritysten kehittymiseen.
 - Sektori on kasvuvaiheessa, monet yritykset pieniä.
 - Luontomatkailuyrityksiä (laajasti määriteltynä) on Suomessa arvioitu olevan 6700 (Petäjistö ja Selby 2011).
 - Yhdistää toiminnassaan eri tavoin luontoympäristöjä ja matkailupalveluita
 - Tarvitsee yrityksille ja yritysverkostoille räätälöityjä kehittämistoimenpiteitä
 - Toiminnassa korostuu kestävyys

Hankeen tavoitteet

- Kolme pääteemaa:
 - *Luontomatkailun kestävätk liiketoimintamallit ja tuotteistaminen*
 - *Virkistyskäytön tilastoinnin ja seurannan parantaminen*
 - *Suomen olosuhteisiin soveltuvat uudet rahoitus- ja toimintamallit luontoympäristön vetovoimaisuuden turvaamiseksi*
 - Matkailurakentamisen, maankäytön sekä erämatkailun tarkempi tarkastelu rajattiin pois.
 - Hanke oli osa valtioneuvoston vuoden 2016 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa.

Kuvat: Erkki Oksanen ja
Ville Hallikainen/Luke

Luontomatkailussa luonto on ensisijainen matkailun vetovoimatekijä. Kysyntä syntyy matkailijoiden tarpeista kokea kohdealueen ympäröivää luontoa osana matkaansa.

Luonnon virkistyskäyttö on vapaa-aikana virkistäytymistarkoituksessa tapahtuvaa liikkumista ja oleskelua luontoympäristössä.

MITEN VIRKEIN HANKE TOTEUTETTIIN?

Toteuttajat

Tutkijaryhmä (16 henkilöä):

- Luonnonvarakeskus (Luke): Liisa Tyrväinen, Tuija Sievänen, Päivi Eskelinen, Jani Pellikka, Eija Pouta, Seija Tuulentie & Kirsi Usva.
- Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos (UEF): Henna Konu, Juho Pesonen, Katja Pasanen & Anja Tuohino.
- Suomen ympäristökeskus (SYKE): Kaisu Aapala, Virpi Lehtoranta, Olli Ojala, Martina Reinikainen & Petteri Vihervaara.

Ohjausryhmä

- Hanna-Mari Kuhmonen, Työ- ja elinkeinoministeriö pj. (11/2017-)
- Nina Vesterinen, pj. Työ- ja elinkeinoministeriö (2016-10/2017)
- Miliza Malmelin, Ympäristöministeriö
- Tuija Mikkonen, Ympäristöministeriö
- Mikko Kuusinen, Ympäristöministeriö
- Katja Matveinen, Maa- ja metsätalousministeriö
- Ossi Nurmi, Tilastokeskus

Asiantuntijajäsenet:

- Kristiina Hietasaari, Visit Finland
- Liisa Kajala, Metsähallitus

Mitä tehtiin?

KIRJALLISUUSKATSAUKSET

- Metsä- ja vesialueiden uudet matkailun liiketoimintamahdollisuudet
- Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun tilastointi ja seuranta
- Metsä- ja vesialueiden monimuotoisuutta ja maisemaa turvaavat uudet rahoituskeinot ja toimintamallit

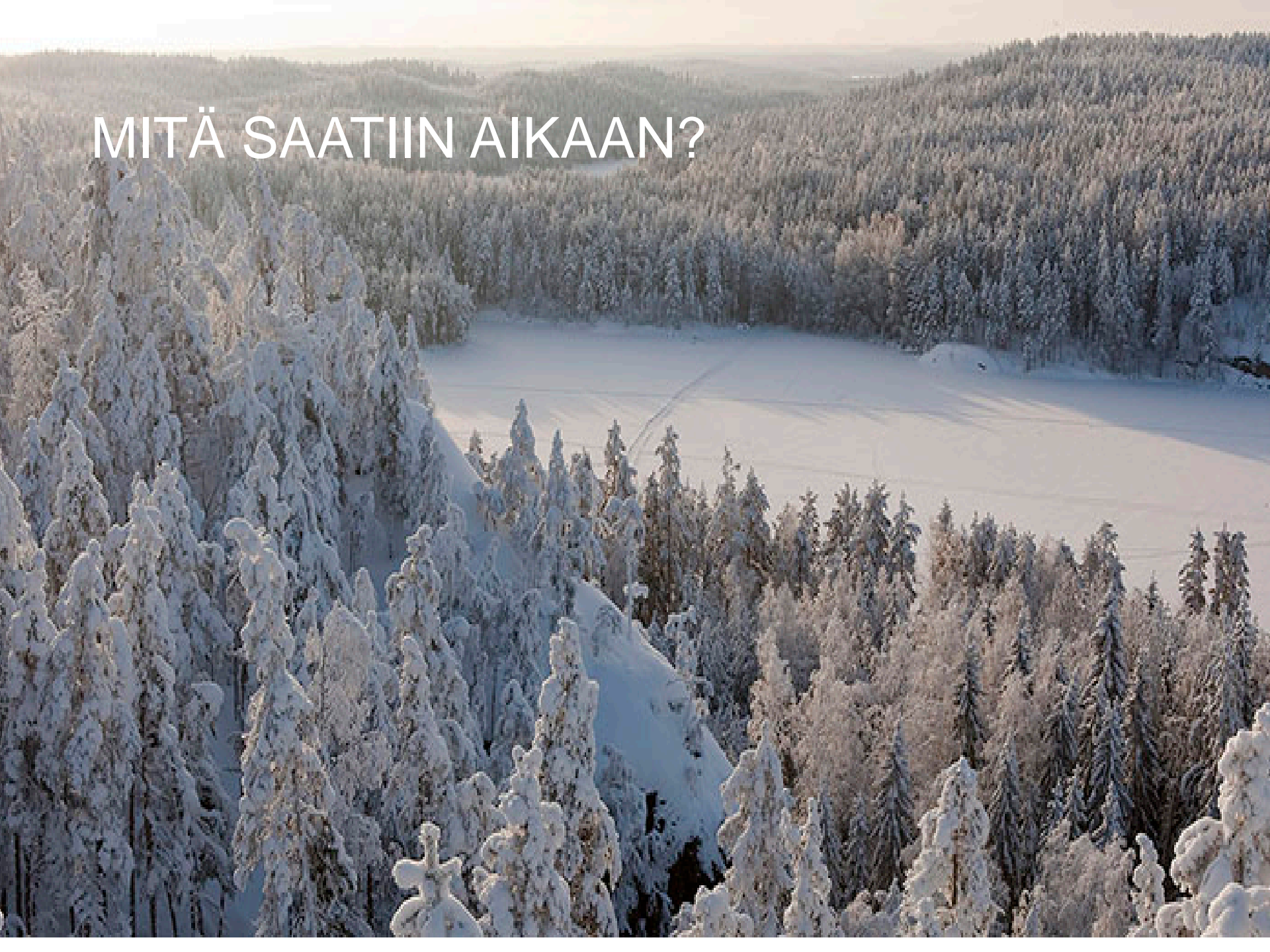
VERKKOKYSELYT KYSELYT ASIAANTUNTIJOILLE:

- Kysely nykyisen tilasto- ja seurantatiedon käyttökelpoisuudesta
- Kysely yrittäjille ja matkailun kehittäjille uusista luontomatkailun liiketoimintamalleista ja keinoista niiden toteuttamiseksi

TYÖPAJAT (6 kpl):

- Neljä alueellista asiantuntija- ja yritystyöpajaa luontomatkailutuotteiden ja toimintamallien ideoimiseksi
- Pienten virtavesien hoidon ja kunnostuksen uudet rahoitusmekanismit (Helsinki)
- Maisema- ja virkistysarvokaupan toimintamallien kehittäminen yksityismetsissä (Oulu).

MITÄ SAATIIN AIKAAN?

Kolme taustaraporttia ja kehittämis ehdotukset

- Loppuraportissa ehdotetaan sektorille yhteensä 25 kehittämis ehdotusta.
 - Vastuutahoja ei suoraan nimetty, mutta tunnistettiin kenelle tehtävä asiasisällöllisesti kuuluu.
 - Tulokset luovat pohjaa sektorin valtakunnalliselle ja alueelliselle kehittämiselle.
 - Hanke edisti vuoropuhelua eri hallinnon alojen, tutkijoiden ja käytännön toimijoiden kanssa.
 - Tutkimustietoon perustuva ja toimijat osallistava kehittäminen parantaa kilpailuetua sekä lisää sektorin hyvinvointivaikutuksia.

Hankkeen julkaisut

- Tyrväinen, Liisa, Sievänen, Tuija, Konu, Henna, Aapala, Kaisu, Pellikka, Jani, Reinikainen, Martina, Lehtoranta, Virpi, Ojala, Olli, Pesonen, Juho, Tuohino, Anja (2018). Uudet keinot metsä- ja vesialueiden kestäväen virkistys- ja matkailukäytön kehittämiseksi ja turvaamiseksi (VirKein). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 88/2017. 29 s. ISSN 2342-6799 ISBN on 978-952-287-500-6
- Aapala Kaisu, Tyrväinen Liisa, Reinikainen Martina, Lehtoranta Virpi, Usva Kirsi, Ojala Olli & Vihervaara Petteri (2017). Uusia keinoja vetovoimaisen luonnon turvaamiseen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 83/2017. 58 s. ISSN 2342-6799. ISBN 978-952-287-493-1.
- Konu, Henna, Tyrväinen, Liisa, Pesonen, Juno, Tuulentie, Seija, Pasanen Katja & Tuohino Anja (2017). Uutta liiketoimintaa kestäväen luontomatkailun ja virkistyskäytön ympärille – Kirjallisuuskatsaus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 45/2017. 133 s. ISSN 2342-6799. ISBN 978-952-287-412-2
- Sievänen, Tuija, Eskelinen, Päivi, Lehtoranta, Virpi, Nummelin, Tuomas, Pellikka, Jani, Pouta Eija & Tyrväinen, Liisa (2017). Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun tilastoinnin kehittäminen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 84/2017. 78 s. ISSN 2342-6799. ISBN 978-952-287-494-8
- Verkkosivut: http://tietokayttoon.fi/hankkeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/uudet-keinot-metsa-ja-vesialueiden-kestavan-virkistys-ja-matkailukayton-kehittamiseksi-ja-turvaamiseksi-virkein

Kiitos!

Lisätietoja: liisa.tyrvainen@luke.fi

Kiitokset kaikille hankkeeseen osallistuneille!

S Y K E

